

Tilburg University

De Wet Gelijke Behandeling E-handtekeningen

Koops, E.J.

Published in:

Informatie : Maandblad voor de Informatievoorziening

Publication date:

2000

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Koops, E. J. (2000). De Wet Gelijke Behandeling E-handtekeningen. *Informatie : Maandblad voor de Informatievoorziening*, maart, 54-55.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De Wet Gelijke Behandeling E-handtekeningen

Electronic commerce is dusdanig doorgedrongen tot Nederland dat er zelfs al een Nederlands woord voor bestaat: elektronische handel. Maar is het recht wel klaar voor de overgang van fysieke naar elektronische transacties? Is bijvoorbeeld een elektronische handtekening wel rechtsgeldig? De markt heeft al lang een bruikbaar elektronisch alternatief voor de vulpen ontwikkeld, de digitale handtekening, maar deze wordt weinig gebruikt bij belangrijke transacties vanwege de schimmige juridische status ervan. Aan die schimmigheid komt binnenkort een eind: in december 1999 is een bindende Europese richtlijn aangenomen die Nederland verplicht om per juli 2001 e-handtekeningen juridisch gelijk te stellen aan traditionele handtekeningen.

De techniek voor elektronische authenticatie is er. Vooralsnog is die vooral gebaseerd op cryptografie, waarmee men een digitale handtekening aan een document kan toevoegen. Hiervoor hanteert elke gebruiker een sleutelpaar, waarvan hij het publieke deel breed bekend maakt en het privédeel strikt geheim houdt. Met de privé sleutel kan afzender Annie berichten ondertekenen (technisch: door een uittreksel van het bericht, de *hash*, te versleutelen). Ontvanger Bob kan vervolgens de authenticiteit van het bericht verifiëren met de publieke sleutel van Annie (technisch: door het uittreksel te ontsleutelen met Annies publieke sleutel en te controleren of het resultaat hetzelfde is als de *hash* van het bericht zoals hij dat ontvangen heeft).

Een voorwaarde is wel dat Bob zeker weet dat de publieke sleutel ook daadwerkelijk toebehoort aan Annie – iedereen kan tenslotte wel een sleutelpaar genereren op haar naam. Die zekerheid biedt een certificatie dienstverlener (*Certification Authority*), een vertrouwde derde partij die een certificaat aanmaakt waarin hij de binding tussen Annie en haar publieke sleutel garandeert. Voor de goede werking van cryptografische digitale

handtekeningen is daarom een infrastructuur met certificatie-aanbieders (een Publieke-Sleutelinfrastructuur of PKI, *Public Key Infrastructure*) noodzakelijk.

Er zijn ook andere vormen van elektronische authenticatie, zoals een gescande handtekening, een dynamische handtekening (met een elektronische pen die volgorde, snelheid en druk van de handtekening meet) en andere vormen van biometrie (zoals iris-scans en handpalmafdrucken). In het algemeen zijn deze methoden nog wat minder betrouwbaar en minder uitgekristalliseerd dan cryptografische handtekeningen; daarom wordt in de literatuur de term digitale handtekening gereserveerd voor de cryptografische handtekening en wordt de koepelterm elektronische handtekening gebruikt voor alle vormen van elektronische authenticatie.

Maar wat is de juridische status van deze technieken? Kan een bedrijf erop vertrouwen dat een elektronisch ondertekend contract ook rechtsgeldig is, en dat een ondertekende e-bestelling bewijskracht heeft als er verkeerd geleverd wordt? Hierover bestaat in de praktijk veel onzekerheid. Die is echter voor een belangrijk deel ongegrond. Het Nederlandse privaatrecht heeft een vrij bewijsstelsel: in principe kan alles tot bewijs dienen wat partijen aandragen – de rechter beslist uiteindelijk of hij het toelaat als bewijs. Als twee partijen vooraf hebben afgesproken dat ze in hun e-handel elektronische handtekeningen van elkaar accepteren, zal dat dus geen probleem opleveren in de rechtszaal.

Het wordt wel moeilijker als partijen hierover niets hebben afgesproken. De ene partij kan dan achteraf bijvoorbeeld zeggen dat hij de e-handtekening niet kan verifiëren omdat hij de techniek niet kent, of dat hij het niet aanvaardbaar vindt als authenticatiemethode. In zo'n geval zal de rechter bij een dispuut kijken hoe de partijen hun zaken hebben geregeld; als er onduidelijkheid blijft bestaan over de aanvaardbaarheid van de authenticatie, dan zal de rechter het risico voor de e-handtekening leggen bij degene die voor die techniek gekozen heeft. Wie digitale handtekeningen wil gebruiken in de e-

handel, doet er daarom goed aan hierover duidelijke afspraken te maken. In de Modelgedragscode van ECP.NL is daarvoor een voorbeeld opgenomen.

Ondanks het vrije bewijsstelsel wordt er nog weinig gebruik gemaakt van elektronische handtekeningen. Dit komt deels doordat er nog geen pasklare, gestandaardiseerde infrastructuur is voor e-handtekeningen, al wordt daar hard aan gewerkt. Maar deels komt dit ook doordat een elektronische handtekening niet de bekende, betrouwbare indruk maakt van een handtekening op papier. Voor de zekerheid kiezen partijen daarom vaak toch voor een traditionele handtekening. Deze psychologische barrière belemmert de ontwikkeling van e-handel.

Hier nu schiet de Europese Unie te hulp. In december 1999 is een Europese richtlijn aangenomen “betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen”. Het is in feite een antidiscriminatie-richtlijn: een handtekening in elektronische vorm mag geen rechtsgeldigheid of bewijskracht worden ontzegd louter op grond van het feit dat de handtekening elektronisch is.

De richtlijn gaat zelfs nog een stapje verder. Voor bepaalde technieken, “geavanceerde elektronische handtekeningen”, zal de wet een gelijke status moeten toekennen als aan traditionele handtekeningen. Meer dan bij “gewone” e-handtekeningen, die volgens de richtlijn geen bewijskracht mogen worden ontzegd alléén om hun elektronische vorm (maar mogelijk wel om een lagere betrouwbaarheid), zal voor “geavanceerde” handtekeningen expliciet de bewijskracht vastliggen. Een handtekening is “geavanceerd” als die aan bepaalde eisen voldoet – eisen die naadloos zijn toegesneden op de cryptografische digitale handtekening. Nederland zal de richtlijn moeten implementeren vóór 19 juli 2001, en het Ministerie van Justitie is daar al druk mee bezig. Door expliciet duidelijk te maken dat e-handtekeningen en traditionele handtekeningen voor de wet gelijk behandeld moeten worden, zal de wetgever de (psychologische) rechtsonzekerheid bij e-handel wegnemen.

De Nederlandse regering is zelf overigens ook enthousiast over de digitale handtekening. Minister Van Boxtel liet in december 1999 aan de Tweede Kamer weten dat in 2002 een

Koops, B.J. (2000). De Wet Gelijke Behandeling E-handtekeningen. Verschenen in *Informatie : Maandblad voor de Informatievoorziening*, maart, 54-55

situatie moet zijn bereikt waarin bij de communicatie met de overheid “voor vrijwel alle vormen van communicatie en transacties als vanzelfsprekend gebruik zal worden gemaakt van digitale certificaten voor een betrouwbare dienstverlening middels de elektronische snelweg, met een hoge betrouwbaarheid, waarschijnlijk met gebruikmaking van chipcards en/of biometrie, en verankerd in wetgeving.” De overheid maakt daarom haast met het opzetten van een Publieke-Sleutelinfrastructuur (PKI).

Hopelijk is die PKI voor 19 juli 2001 af. Dan kan Beatrix de Nederlandse Wet Gelijke Behandeling E-handtekeningen ondertekenen door de muis ter hand te nemen in plaats van de vulpen. Of zouden juristen dan eindeloos gaan debatteren over de vraag of haar e-handtekening op dat moment al wel rechtskracht bezat, en dus of de wet zelf wel rechtsgeldig is?

Bronnen

Richtlijn 1999/93/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 1999 betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen, WWW <<http://europa.eu.int/comm/dg15/en/media/sign/index.htm>>

Actieprogramma Elektronische Overheid, Brief van de Minister voor grote steden- en integratiebeleid, Tweede Kamer 1999-2000, 26 387, nr. 5, 23 december 1999

ECP.NL, *Model-gedragscode Electronic Commerce*, WWW <<http://www.ecp.nl/trust/Draft3.0NL.pdf>>

B.P. Aalberts & S. van der Hof, *Digital Signature Blindness. Analysis of legislative approaches to electronic authentication*, december 1999, te verschijnen in de ITeR-serie, WWW <<http://cwis.kub.nl/~frw/people/hof/ds-fr.htm>>

Koops, B.J. (2000). De Wet Gelijke Behandeling E-handtekeningen. Verschenen in *Informatie : Maandblad voor de Informatievoorziening*, maart, 54-55

Dr. Bert-Jaap Koops is senior-onderzoeker bij het Centrum voor Recht, Bestuur en Informatisering van de Katholieke Universiteit Brabant.